

Til stede:	Forfall:	Dato: 21.06.2023
Bjørn Gussgard, Bjørn-Arild Sveen, Tom Hjemseteren, Narve Hårstad, Bente Fossum, Ragnhild Eklid, Gunnhild Kirsti Sem, Einar Ødegaard Skadberg, Kristian Lund-Vang, Signe Hjellevstad Jørgensen, Simon Heier	Are Endal Rognes	Referent: Signe Hjellevstad Jørgensen

Prosjektgruppemøte Knutshø

1. Oppdatering siden sist

1.1 Har ikke blitt ferdig med første utkast av tiltaksplan, men blir det snart. Skal legges ut offentlig som en «bruttoliste». Åpner det innspilliden på nytt fram til 10. august for å få inn ev. nye innspill og vurderinger på allerede innsendte innspill.

1.2 Møte om bestandsforhold (delnorm 1) gjennomført:

Konkrete tiltak nevnt på møtet:

- Forbedre tellinger (ny metodikk som f.eks strukturtelling med helikopter)
- Bedre rapportering (I 2023 vil alle med kalvekort få utdelt fiskeveker. Stor forskjell i andel rapportering mellom ulike områder. Generelt mer rapportering til hjorteviltregisteret. Ble diskutert om det er best å bruke gulrot eller pisk. I Rondane sør og Sølenskletten har de veieplikt. Gebyrordning? (refusjon for komplett rapportering. Bra, men dyrt. Ingen konkrete forslag fra møtet annet enn videreføring av utdeling av vekker.)
- Digitale jaktkort (Enklere å følge opp, Mdir har ansvar for å opprette slike digitale kort, i tillegg til økonomisk ansvar, men det er lagt på is foreløpig)
- GPS-merking (For å finne ut om arealbruken har endret seg. Viktig for å overvåke effekter av tiltak. Usikker kostnad.)
- Skitprøver (Enkelt og kan gi mye data (Sjukdom, DNA/Barcoding). Ikke nødvendigvis så dyrt, mulig at finansiering allerede finnes i overvåkningsprogrammet)
- Påvirkningsanalyser
- Bestandsmodell/høstingsmodell
 - Holder på å utvikle en modell (hvor man kan plote inn jaktuttak, klima, rovvilt, sauetetthet, endringer i arealbruk osv.)
 - Kan gi svar på bæreevne
 - FoU-prosjekt kan tidligst bestilles 2024
 - Tar minimum 1 år og vil koste 1-3 millioner
 - Fellesprosjekt kan evt. redusere kostnadene

- Antall kalver per 100 simler og ungdyr; Ble klassifisert som middels, men man burde tenke på det som rød fordi 2012, som var et unntaksår.
- Helse og parasitter
 - Tekniske innretninger i forbindelse med saltsteinplasser, skaffe oversikt over alle saltsteinplasser i Knutshø (i dag har man mest oversikt i Oppdal), redusere tetthet i saltsteinplasser, gjennomføre prosjekt på sauens arealbruk og tetthet
- Jakt; Helt avhengig av å regulere tetthet + viktig datainnsamling. Man kan vurdere endringer i jaktutøvelse
- NINA planlegger prosjekt på kalvevekter, men vi vet ikke hvilket område som velges ut.

Figurer fra NINA som viser villreinens områdebruk.

1.3 Saker i media

Det har vært et ordføreropprop mot prosessene med tiltaksplaner og stortingsmelding. 42 ordførere skrev under. Svart opp av statsrådssekretær 15.6.2023.

Skriftlig spørsmål til kommunal- og distriktsministeren om mer involvering av KDD. Svart opp.

Norsk bonde- og småbrukarlag og Naturvernforbundet diskuterte sau og villrein på Dax 18 (19. juni).

1.4 Møte med departementene om tiltaksplaner og stortingsmelding

Departementsgruppe som er involvert: LMD, OED, KDD, NFD, FD, FIN, KLD. Offentlig høring som skal lande prosessen i løpet av 2024.

1.5 Møte med landbruksnæringa

Har lenge blitt utsatt da det var vanskelig å spikre avtale med Veterinærinstituttet, men blir i august i uke 32. Avventer fastsettelse av dato etter bekreftelse fra Mattilsynet. Det foreslås to navn fra Folldal som kan bidra på det veterinærfaglige (Oda Ingstad og Ane Odden) i tillegg til Bjørnar Ytrehus fra Veterinærinstituttet.

1.6 Innkomne innspill til tiltak

Har kommet inn ca. 50 innspill.

Det har blitt gjort en del, men gjenstår fortsatt sorteringsarbeid.

Ny mulighet for innspill med frist i august (mest sannsynlig 10. august).

2. Oppsummering av innkomne innspill til tiltak

Gjennomgang og diskusjon av innspillene

2.1 Bestandsforvaltning

Se 1.2 – behov for vurdering av disse sammen med innkomne innspill i neste møte.

2.2 Arealplanlegging

Hyttebygging:

Kommunal- og distriktsdepartementet har nettopp sendt ut brev om nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023-2027, hvor det skrives at villrein skal løftes frem i planarbeid og at videre utbygging av fritidsbebyggelse ikke skal tilrettelegges i og over skoggrensa.

Tiltakene må defineres tydeligere før man tar et standpunkt. For eksempel det med å forby hytteutbygging, betyr det i villreinområder og/eller i randsoner.

Generelt forbud mot hyttebygging kan være lite strategisk. Kanskje lurere å fortette enkeltområder?

Mineralutvinning:

Foregår aktivt leitearbeid i forbindelse med mineralutvinning i flere kommuner. Ingen av kommunene ønsker gruvedrift, og grunneierne ønsker heller ikke dette. Dette gjør at politikerne har lagt seg på nivå med grunneierne.

Det oppleves at det er enklere å spille på lag med gruvefolkene når det kommer til prøveboringer, enn å nekte. Har sagt mye nei, men også litt ja. Det er Playfair Mining fra Canada som holder på i Tynset/Forolhogna og de finner mineraler av interesse. Gruveselskapet skjønner og respekterer nasjonalparkgrenser, men ikke øvrige grenser (eks. villreinområde eller landskapsvernområde).

Hadde vært kjekt med nasjonale bestemmelser. Burde ikke være så viktig hva kommunene mener. Kan jo komme inn i stortingsmeldinga, eller godkjent tiltaksplan med forbud mot prøveboring og mineralutvinning i villreinområdet, og da vil det jo stå ganske sterkt siden så mange departement har vært involvert.

Vindkraftutbygging:

Prosjektgruppa er enig i at det er et godt tiltak med «Ingen vindkraftutbygging».

Villrein som fokusområde i kommunens overordnede planer:

Fordel å få mest mulig inn i kommuneplanene for å få det juridisk bindene.

Kan ha bestemmelser i arealplandelen om at villrein skal prioriteres.

Bør være en helhetlig, overordnet tenking på fagområde som man enkelt kan forholde seg til.

Statlige planretningslinjer:

Utarbeide statlige planretningslinjer.

Slike tiltak må konkretiseres, og det vil ikke bli populært å flytte planmakt fra lokalt til mer statlig. Politikerne må involveres og si hva de synes.

Hva ligger i et slikt tiltak? Mer konsekvent, overordnede og fortløpende vurderinger hadde vært bra. Ønskelig med ressurs som sitter på oversikt på tvers av kommuner.

Kunne det vært aktuelt å ha et punkt som går på hytteutbygging fra sentralt hold? Vi er kanskje nødt til å ha noe som strammer inn fordi kommuner så gjerne vil bygge ut pga. utvikling, arbeidsplasser, turisme osv.

Ikke konsensus, men flertallet taler for å jobbe videre med dette punktet.

Planvask:

Et aktuelt tiltak.

Bør definere grenser, om det skal være randsoner eller i villreinområder eller annet.

Hvordan gå frem for å definere tiltaket?

- F.eks; Er villrein vurdert i de planene som gjelder? Ha en gjennomgang av eldre planer.
- Er det realistisk å gjennomføre? (gamle planer).
- Stor jobb som krever ressurser – ressurser som man ikke har i dag.
- Ikke gunstig å ha uaktuelle felt (for utbygging) i planene, også i politikernes interesse.
- Motivasjon for å gjennomføre planvask både for å fjerne uaktuelle felt og med tanke på villrein. Kan være lurt med koordinering av målsetting mellom kommunene, sånn at ikke man «ofrer» seg selv, og så bygger de ut i nabokommunen.
- To nivåer:
 - Kommuneplanens arealdel – kan løses i en revisjonsprosess.
 - Områder som allerede er regulert, men ikke utbygd – her har grunneier rettigheter og havner muligens i kompensasjon-/erstatningsområdet.
- Det er allerede et punkt om dette i de nasjonale forventningene som har vært nevnt tidligere.

Verktøykasse for gode villreinfaglige vedtak:

Hadde vært fint med opplæring på villrein i en verktøykasse. Ønske om en opplæringsplan når nytt kommunestyre kommer til høsten. Hadde vært fint hvis kunnskapsformidling fra villreinsenteret kommer som en fast greie og ikke må bestilles.

Bør komme mer økonomiske virkemidler til regionale myndigheter for oppfølging.

Kommunene har verktøykasse, handler bare om hvordan man bruker den. Kobles mot hvor mye makt som bør ligge hos kommunen kontra regionale myndigheter. Det er et behov der, men at det bør være en balanse mellom lokale og sentrale myndigheter.

Trumfer samfunnsnytte, nærings- og økonomiske interesser ofte villreinhensyn hos politikerne?

- Både og.
- Må være en overordnet plan så ikke enkelttiltak går i hver sin retning.

Ikke konsensus, men flertallet taler for å jobbe videre med dette punktet.

2.3 Landbruk

Må ha en faglig vask av hva som faktisk kan ha en effekt, og hva noen bare har tenkt kan være en god ide. Det er naturlig og etter planen. En del må tas opp på fagdagen i august, og noe kunnskap må vi innhente for å få den faglige vurderingen av tiltak.

Det er ønskelig med mer kunnskap om parasittene og påvirkning. Viktig med veterinærkunnskap. Her kommer blant annet Veterinærinstituttet inn.

Fjerning av ulovlige saltsteinplasser, hvor saltstein er lagt ut til hjortevilt, kan eventuelt være et enkelt tiltak. (Det er forbudt å legge ut saltstein til ville hjortedyr, dette står i [Forskrift om tiltak for å begrense spredning av Chronic Wasting Disease \(CWD\) - - Lovdata](#)). Gjelder nok mer ned i elgskogen mot Østerdalen.

2.4 Ferdsel

2.4.1 Motorisert ferdsel:

Begrense motorisert ferdsel (hele eller deler av året):

Folk i Folldal vil nok ha god forståelse for åpningstider på veg framfor faste tider for inn/og utkjøring.

Regulering med bommer m.m er bedre enn fullstendig stenging.

Det er vel allerede flere steder anbefaling om å ikke åpne vinterstengte veier før 1. juni, men et stadig press. Kanskje bør man forlenge til 15. juni.

Bra med åpningstid i begge ender (sommer, vinter).

Relatere stopp- og parkeringsforbud til bobil/camping. Ikke enighet i gruppa om hva som fornuftig for campingplassene. Det kan fungere som et kanaliseringstiltak for å forhindre villcamping, og det kan trekke flere inn i området.

Stopp -og parkeringsforbud må gjelde alle og ikke bare jegere om det skal innføres.

Snøskuter - Mange av innspillene retter seg mot Oppdal (ca. 50 hytter som har tillatelse, og inntil 10 turer hver). Sammenlignet med andre kommuner hvor det gis dispensasjon til to-tre turer. Her bør man se på praksisen og vurdere like dispensasjonsregler mellom alle kommunene. Ikke konsensus, men flertallet taler for å jobbe videre med dette punktet.

Innenfor verneområdene er det allerede tydelige vilkår: ikke lov å kjøre scooter etter 20.april eller etter tredje påskedag. Dette vilkåret har også Oppdal.

Er det nødvendig å ha den rundkjøringa ved Fundindammen (sætervegen)? Her er gruppa enig om at det bør på plass tiltak uten å konkludere med hva det bør være.

2.4.2 Friluftsliv ferdsel:

Begrense ferdsel:

Kanalisering av ferdsel må ses på som en ressurs. Bedre dialog. Legge dette i områder som ikke gjør skader.

Apper og annet som tilrettelegger ferdsel – nasjonalparkforvaltningen ønsker å komme i kontakt med disse.

Regulere bruk av sykkel, hundekjøring, kite osv:

Det arrangeres sykkelcamp i Oppdal i august – bruker sæterveier og gamle sauspor – økende trend. Kommer lengre inn og raskere inn i indre områder. Sykkel er i landskapsvernområde vanskelig å styre, ikke forbudt å sykle.

Forbudt å kjøre hund i nasjonalparken, men lov i landskapsvernområde. De som søker om å kjøre i nasjonalparken får stort sett nei. Rekker å kjøre over store arealer i på kort tid.

Pilegrimstrafikken:

Allerede 10. juni kommer folk til Vårstigen, veldig ugunstig for kalving. Aktuelt å finne en annen trase lenger ned i terrenget langs E6.

Sti som går til i kalvingsområder og områder hvor de oppholder seg store deler av året – bør ses på. Pilgrimsenteret kan kun anmode om bruk av stiene, men ikke forby. De forsøker å gi informasjon. Enighet om at man bør se på endring av trasevalg, både ved Vårstigen og ved stien over Hjerkinshøe.

Informasjonsarbeid kan løse deler av problematikken.

Topptrim/Trimpoeng osv:

Er god dialog og god praksis og forståelse slik som det er i dag. De kan samtidig enkelt tilpasse seg.

Fuglehundprøver:

Bruker store arealer og på en tid av året med mye annen aktivitet i samme områder. Man merker en endring i «der ute» når det kommer til å gi tillatelse til denne aktiviteten i det området.

Hvorfor ikke legge aktiviteten til andre områder i landet? De har alternativer, men argumenterer med kulturhistorie.

Man kan regulere organisert ferdsel i nasjonalparken, men ikke i landskapsvernområdet.

2.5 Rovvilt

Kongeørn tar mye tamrein, gjelder det samme for villreinen? Havørn og kongeørn må sees i sammenheng.

2.6 Informasjon

Nasjonalparken har en kommunikasjonsrådgiver sammen med Rondane. Jobber mye på sosiale medier, har kjørt litt kampanjer. Senest informert mye i forbindelse med kalvingsområder. I nasjonalparken holder de også på med å bytte ut gamle skilt osv.

Ut.no har fått en ny «varslingsfunksjon» (Varsler om f.eks villreinkalving i spesifikke områder).

Ingen andre kommentarer utover at man er enig i de fleste innkomne innspill.

2.7 Restaurering av trekk

Ved vinteråpen elv ved Fundin dam.
Mellom Snøhetta og Knutshø.

3. Eventuelt:

Har villreinsenteret kommet i gang med innledningsteksten → Siste vi hørte var at det skulle være klart ila august.

Resultater fra scenarioanalyser kan vi forvente ila september. Vi vet ikke hvilke analyser som ble utvalgt fra Miljødirektoratet.

Prosjektledelsen har bestilt en kartlegging av tomtereserver for fritidsboliger i og rundt Knutshø villreinområde. Får kanskje resultatene i løpet av september.

Fra kommentarfeltet:

«Oppdal ønsker å hensynta villrein i kommuneplanens samfunnsdel (2023-2033).»

«Innspill fra Innlandet fylkeskommune: Innlandet fylkeskommune gir følgende innspill til tiltak som fylkeskommunen kan bidra med for å ivareta villrein og dens leveområder:

1. Sikre helhetlig og langsiktig forvaltning av arealene som er viktig for villrein gjennom oppdaterte regionale villreinplaner og følge opp tiltak knyttet til villrein i Regional plan for klima, energi og miljø.
2. Ivareta rollen som regional utviklingsaktør og samfunnsutvikler gjennom å rullere regionalt planverk, samt å sikre oppfølging, koordinering og gjennomføring av tiltak.
3. Bistå med utviklingen av faggrunnlag og retningslinjer for næringsdrift innenfor villreinområder, særlig med fokus for at det fortsatt skal legges til rette for bruk av utmarksbeite og ivareta den mangeårige, historiske og nåtidige sameksistensen mellom villrein og jordbruk.
4. Bidra til kanaliseringstiltak til mindre sårbare områder for villrein eller utenfor villreinområde gjennom tilrettelegging og formidling.
5. Foreta en gjennomgang av eksisterende og ny kanaliseringstiltak i sårbare villreinområder, og vurdere hva som bør avsluttes og fjernes.
6. Vurdering av praktisering av vinterbrøyting på veger som kan berøre villrein, samt vurdere midlertidig stenging i trekkperioder.
7. Identifisering av installasjoner og andre inngrep som er i konflikt med villreinens levevilkår. For

eksempel kan nevnes rekkverk, veier, parkeringsplasser, ferdsel som følge av allemannsretten og økt aktivitet i sårbare områder. Fremme tiltak som kan begrense denne uheldige påvirkningen.

8. Bidra til styrket kunnskapsformidling om villrein og en aktiv kanaliseringpolitikk som styrker aktivitet og næring utenfor leveområdene til villrein.

9. Bistå med utvikling av faggrunnlag og retningslinjer for fritidsbebyggelse.

10. Uttak av rovdyr må være mulig når dette går på bekostning av villreinens levevilkår. Spesielt gjelder dette i kalvingstida»